

Rozhovor s osobnosťou mesiaca

MUDr. Janou Surgošovou

MUDr. Jana Surgošová sa narodila vo Vranove nad Topľou. Študovala na Lekárskej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ). Po úspešnom ukončení štúdia nastúpila na neurologické oddelenie v Skalici a po približne 2,5 roku začala pracovať na Klinike detskej neurológie v Národnom ústave detských chorôb, kde pôsobí doteraz. V rámci praxe pracovala na II. Neurologickej klinike UNB Bratislava. Od roku 2008 sa venuje detským pacientom so *sclerosis multiplex*. Počas tohto obdobia získala špecializáciu v odbore neurológia a neskôr v odbore pediatickej neurológie. Popri práci na klinike vedie praktické

cvičenia z vybraných kapitol doktorského študijného programu v predmete pediatria a neurológia. Je autorkou viacerých článkov a aktívnym prednášajúcim.

Čo vás priviedlo k medicíne a špeciálne k neurológii?

Moje smerovanie k medicíne bolo zrejmé prakticky odjakživa. Ak by som mala parafrázovať svoju učiteľku na základnej škole, už v prvej triede som „písala ako doktorka“. Po skončení lekárskej fakulty som nemala vyhranenú orientáciu na konkrétny odbor. Hneď prvá pracovná ponuka bola z neurológie v Skalici a doteraz to považujem za riadenie osudu. Neurológia je moja láska.

Venujete sa liečbe detských pacientov so *sclerosis multiplex*. Ako vnímate toto ochorenie? Môže viesť dieťa so *sclerosis multiplex* plnohodnotný a šťastný život?

Pomerne dlhú dobu sa *sclerosis multiplex* u detí považovala za benígne ochorenie a prístup k liečbe bol zdĺhavý a komplikovaný. Na druhej strane som z praxe v neurológii dospelých vedela, kam môže viesť neliečené ochorenie. Mala som šťastie, že som profesne zažila masívny nástup liečby a najmä aktuálnej modernej liečby práve u detí. Naši prví pacienti sú už dospelí, sami sú rodičia, s viacerými sme v kontakte. Je to nesmierne uspokojujúci pocit vidieť ich v aktívnom dospelom živote.

Čo je podľa vás najdôležitejšie v prístupe k detskému pacientovi, ktorému bola práve diagnostikovaná *sclerosis multiplex*, aby ste si získali jeho dôveru, ale aj dôveru rodičov a motivovali ich tak k spolupráci?

Pravdepodobne najdôležitejšia je otvorená komunikácia. Z praxe vidíme, že deti zvládajú oznámenie diagnózy lepšie než rodičia. Hlavne pubertálne deti nemajú problém naštudovať si informácie a aktívne sa pýtajú. Na druhej strane kombinácia náročného obdobia, akým je puberta, oznámenie a vyrovnanie sa s diagnózou, potreba chronickej liečby, opakované návštevy lekárov a vyšetrenia, únava a aj samotné ochorenie si u detí vyžaduje často psychologickú a nezriedka aj psychiatrickú starostlivosť. Snažíme sa poskytovať podporu v podstate celej rodine.

Na vašom pracovisku ste svedkami životných príbehov vašich pacientov. Spomeniete si, ktoré dieťa bolo pre vás najväčšou výzvou alebo prekvapením?

Každé dieťa a každá rodina v nás zanechala nejakú stopu. Sú to rodiny bojovníkov. Asi najviac sa nám však do pamäti zapísali tie deti, ktoré boli diagnostikované vo veľmi nízkom veku, okolo 5. – 6. roku života, a teda ostávajú v našej starostlivosti pomerne dlho, sú už vlastne súčasťou „rodiny“. Sú to deti, ktoré nás pustia do svojich životov a riešia s nami aj prvé lásky, školu a svoje vízie.

Život so *sclerosis multiplex* je náročný. Už samotné potvrdenie diagnózy roztrúsenej sklerózy môže predstavovať ťažký úder. Čo je podľa vás najdôležitejšie pre pacienta zasiahnutého týmto ochorením?

Najdôležitejšie v prvom okamihu je uistenie, že existuje cesta a liečba. Že v tom nie sú sami. Potom je dôležitá edukácia, aby pacienti pochopili, že mnohé veci majú vo svojich rukách, ako napríklad životný štýl, stravu, aktivity. Absolútne všetky deti podporujeme v tom, aby sa snažili dosiahnuť najvyššie možné vzdelanie. Nesmierne cenná je aj podpora patientskej komunity.

Ak porovnáte možnosti v liečbe detských pacientov so *sclerosis multiplex* na Slovensku a pacientov z krajín Európskej únie, kde vidíte najväčšie rozdiely?

Aktuálne máme porovnateľnú dostupnosť liečby u detí, aj keď sú tu isté legislatívne problémy, s ktorými sa však stretávajú všetci špecialisti z pediatrických odborov. Ako pomerne veľký nedostatok vnímame všeobecne horšiu dostupnosť podpornej psychologickkej a aj psychiatrickej starostlivosti pre deti a ich rodiny, horšiu dostupnosť rehabilitačných centier a napríklad kúpeľnej liečby.

Využívate u vašich pacientov so *sclerosis multiplex* v liečbe aj terapiu chladom? Ak áno, aké výsledky ste zaznamenali v tomto smere?

Zaznamenali sme pozitívne účinky chladu u dospelých, u detí sa však zatiaľ nestretla s nadšeným ohlasom. Musím však s radosťou konštatovať, že deti sa nevzdávajú pohybu.

Mali sme pacienta, ktorý absolvoval preteky Spartan, máme tanečnice, boxerov, plavcov, obľúbená je aj posilňovňa a turistika. U viacerých to po vysvetlení, aký dôležitý je pohyb, viedlo k tomu, že s deťmi začali športovať aj rodičia.

Akú radu by ste dali mladému kolegovi neurológovi, ktorý s liečbou detských pacientov so SM len začína?

Všetkým začínajúcim lekárom, ktorí pracujú s deťmi, by som poradila najmä rešpekt a otvorenosť k detskému pacientovi bez ohľadu na ich vek. Ak im k tomu ešte dokážete primerane vysvetliť podstatu ochorenia, čo sa dá naozaj takmer v každom veku, potrebu vyšetrenia a aj liečby, získate spolupracujúceho pacienta, ktorý vám dôveruje, čo je absolútne kľúčové. Zlaté pravidlo je, že deťom sa neklame.

Práca lekára, neurológa je veľmi náročná a stresujúca. Prezradte nám na záver niečo zo svojej životnej filozofie. Čo vás naplňa šťastím, ako relaxujete a kde dobíjate baterky?

Len málo problémov nevyrieši túra alebo les. S rodinou tiež veľmi radi cestujeme a objavujeme. A v našej knižnici nájdete knihy od anatómie cez divadelné hry, básne, komiksy, cestopisy, detektívky až po ekonómiu, fyziku a maliarstvo.

Ďakujeme vám za rozhovor

Odborná redakcia SM News